

Sygn. akt II Ca 646/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Magdalena Bajor-Nadolska (spr.)**

Sędziowie: **SO Małgorzata Klesyk**

SO Beata Piwko

Protokolant: **protokolant sądowy Iwona Cierpikowska**

po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 2013 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. R.

przeciwko M. T.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 13 marca 2013 r., sygn. VIII C 385/11

oddala apelację i zasądza od M. T. na rzecz A. R. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

II Ca 646/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 marca 2013 roku Sąd Rejonowy w K. zasądził od M. T. na rzecz A. R., z tytułu zachowku, kwotę 20 812,01 złotych z odsetkami ustawowymi od 30 sierpnia 2011 roku, a w pozostałej części powództwo oddalił.

Sąd rejonowy ustalił stan faktyczny, z którego wynika, że powód i pozwana są dziećmi G. R., który zmarł 30 stycznia 2011 roku, a spadek po nim pozwana odziedziczyła na podstawie testamentu, co zostało stwierdzone prawomocnym orzeczeniem. W skład spadku po G. R. wchodzi mieszkanie spółdzielcze własnościowe o wartości 119 800 złotych. Pozwana pożyczyła swojemu ojcu w 2001 roku, kwotę 43 000 złotych na spłatę byłej żony z majątku obejmującego lokatorskie prawo do mieszkania na osiedlu(...). W 2006 roku doszło do przekształcenia tego prawa na prawo własnościowe i na ten cel pozwana pożyczyła ojcu kwotę 19 582,50 złotych. W sierpniu 2006 roku spadkodawca zbył prawo do tego mieszkania i kupił mieszkanie za niższą cenę, a różnicę w kwocie 40 000 złotych zwrócił córce. Ponadto obiecał córce, że w związku z udzieloną mu pomocą finansową, otrzyma ona to mieszkanie w spadku. W dniu dokonania umów dotyczących sprzedaży, G. R. sporządził testament.

Z uwagi na trudną sytuację materialną ojca pozwana pomagała mu w późniejszych latach w utrzymaniu mieszkania oraz dokonała wymiany okien. Pokryła też koszty płyty nagrobkowej.

Ustalając wartość spadku Sąd Rejonowy miał na uwadze wartość spadku według jego stanu z daty otwarcia spadku i cen z daty ustalania prawa do zachowku. Do wyliczenia zachowku Sąd Rejonowy uwzględnił stan „czysty „spadku, czyli aktywa pomniejszone

o pasywa. Za dług spadkowy uznał kwotę 22 582,50 złotych, której waloryzacji dokonał według miernika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Ponadto Sąd uwzględnił poniesione przez pozwaną koszty pogrzebu. Wartość substratu zachowku Sąd Rejonowy ustalił na kwotę 83 248,07 złotych a wartość należnego dla powoda zachowku na kwotę 20 812,01 złotych, którą zasądził z odsetkami od 30 sierpnia 2011 roku, od daty wymagalności, za którą uznał datę wskazaną w piśmie, którym powód wezwał pozwaną do zapłaty.

Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 991§1 k.c.

Od tego wyroku pozwana wywiodła apelację. Zaskarżyła wyrok w części zasądzonej zachowek ponad kwotę 6 155,93 złote. Zarzuciła: 1) ustalenie wartości substratu zachowku

w wyniku nieprawidłowej waloryzacji długów spadkowych (art. 358¹ §3 k.c. w zw. z art. 991 §1 i 2 k.c.); 2) niezaliczenie do długów spadkowych wydatku pozwanej na wymianę okien w spadkowym mieszkaniu (art. 65§1 i 2 k.c. w zw. z art. 991 § 1 i 2 k.c.); 3) przyjęcie daty naliczania odsetek od daty wezwania pozwanej do zapłaty przy równoczesnym ustaleniu wartości substratu zachowku na dzień orzekania (art. 481§1 k.c. w zw. z art. 363 §2 i art. 991 §1 i 2 k.c.).

Pełnomocnik powoda, na rozprawie apelacyjnej, wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy wyprowadził trafne wnioski z dokonanych ustaleń i dokonał prawidłowego wyliczenia majątku spadkowego, stanowiącego podstawę wyliczenia należnego dla powoda zachowku.

Nie ulega wątpliwości, że ustalona wartość spadku, czyli wchodzącego do spadku prawa do mieszkania spółdzielczego, winna była zostać pomniejszona o długie spadkowe. Tak jak prawa również i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą na spadkobierców według stanu z daty otwarcia spadku (art. 922§1 k.c. i art. 925 k.c. w zw. z art. 924 k.c.). Sąd Rejonowy prawidłowo zatem ustalił stan długów istniejących na chwilę śmierci G. R.. Niesporny jest fakt udzielania przez pozwaną dla spadkodawcy pożyczek, pierwszej w kwocie 43000 złotych i drugiej w kwocie 19 582, 50 złotych. Podobnie niesporny jest fakt zwrotu części pierwszej pożyczki do wysokości 40000 złotych. Na datę otwarcia spadku z tej pożyczki do rozliczenia pozostała więc kwota 3000 złotych i cała druga pożyczka. Ponadto jako dług spadku podlegały rozliczeniu koszty płyty nagrobnej (art.922§3 k.c.).

Proponowany przez apelującą sposób rozliczenia i waloryzacji udzielonych spadkodawcy pożyczek odbiega od zasady ustalania wartości długów spadkowych na datę otwarcia spadku. W istocie skarżąca domaga się rozliczenia kwoty, która została zwrócona przez spadkodawcę za jego życia. Brak jest podstaw do dokonania waloryzacji kwoty pierwszej pożyczki na 2006 rok. Z okoliczności wykazanych przez pozwaną wynika, że ojciec miał zwrócić jej pożyczone pieniądze, nie były przy tym zastrzegane klauzule waloryzacyjne odnoszące się do wartości mieszkania. Spadkodawca i pozwana zawarli umowę pożyczki na określonych zasadach, które nie mogą być obecnie modyfikowane dla potrzeb uwzględnienia interesu ekonomicznego pozwanej. Z okoliczności wykazanych przez pozwaną wynika, że dług spadkowy na datę otwarcia spadku stanowiła kwota niespłaconej pierwszej pożyczki z 2001 roku, w wysokości 3000 złotych oraz niespłacona druga pożyczka z 2006 roku, w wysokości 19 582,50 złotych. Te kwoty Sąd Rejonowy zwaloryzował na datę orzekania przy uwzględnieniu dat zawarcia umów. Innemu sposobowi rozliczenia długów spadkowych niż przyjęty przez Sąd Rejonowy, sprzeciwia się również wynikająca z mocy prawa (art. 1047 k.c.)

nieważność umowy, do jakiej doszło między spadkodawcą a jego córką, dotyczącej spadkowego mieszkania. Wyklucza to możliwość rozliczania pożyczek w odniesieniu do wartości prawa do mieszkania.

Słusznie też Sąd Rejonowy nie zaliczył do długu spadkowego kwoty 3780 złotych wydatkowanej przez pozwaną na wymianę okien w spadkowym mieszkaniu. Pozwana nie twierdziła aby pieniądze te pożyczyła ojcu. Sfinansowana wymiana okien stanowić mogła nakład na spadek ale pozwana nie domagała się jego rozliczenia w niniejszym procesie, jako jej nakładu na spadek. Nie było przedmiotem dowodzenia przez pozwaną o ile na skutek tego nakładu wzrosła wartość prawa do spadkowego mieszkania.

Nie jest również zasadny w okolicznościach przedmiotowej sprawy zarzut, dotyczący daty wymagalności świadczenia z tytułu zachowku. Zgodzić się należy ze skarżącą, że w orzecznictwie i doktrynie są prezentowane dwa stanowiska w kwestii wymagalności roszczenia o zachówek. Pierwsze odwołuje się do reguły rządzącej wykonaniem zobowiązań bezterminowych (art. 455 k.c.), przy której odsetki są należne od daty wezwania do zapłaty. Drugie uznaje, że skoro ustalenie wartości spadku dla potrzeb wyliczenia zachowku następuje według cen z chwili orzekania, to odsetki winny być naliczone od daty wyrokowania.

W rozpoznawanej sprawie, powód domagał się odsetek od daty, w której upływał wskazany przez niego w wezwaniu do zapłaty termin spełnienia świadczenia. Termin ten upływał

z dniem 29 sierpnia 2011 roku, a pozwany domagał się zapłaty z tytułu zachowku kwoty 40 000 złotych (k.5). Okoliczność ta nie była przez pozwaną kwestionowana. Zgodnie z art. 455 k.c. świadczenie winno być spełnione przez pozwaną w tym terminie, a po jego upływie powód miał prawo żądać odsetek z powodu opóźnienia w spełnieniu świadczenia (art. 481§1 k.c.). Zasądzenie przez Sąd Rejonowy odsetek od dnia 30 sierpnia 2011 roku, czyni zadość wymogom wskazanych przepisów prawa. Za brakiem podstaw do zmiany tego rozstrzygnięcia i zasądzenia odsetek od chwili wyrokowania, przemawia w niniejszej sprawie opinia biegłej, z której wynika, że dla potrzeb wyceny mieszkania uwzględniła transakcje zawarte w 2011 i 2012 roku (k. 125 – k.7 opinii). Z opinii wynika zatem, że wartość spadku przyjęta do wyliczenia zachowku była aktualna także na chwilę wezwania do zapłaty. Czyni to argument o wyliczeniu wartości spadku na datę wyrokowania, bezpodstawnym.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanej na podstawie art. 385 k.p.c. .

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. i § 6 pkt 4 i § 13 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002r., w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. nr 163, poz.1348 ze zm.).

SSO B.Piwko SSO M.Bajor - Nadolska SSO M.Klesyk